

Забони модарӣ дар роҳи бунёди давлатдории миллӣ ва роҳ ба сӯи суботу пешрафт

Забон неъматӣ бебаҳои зиндагии аҳли башар мебошад, ки инсон фақат тавассути забон метавонад эҳсос ва фикру андешаҳои худро ибраз намояд.

Барҳақ, забони миллӣ оинаи пурҷилои таърих, ҷаҳони маънавӣ ва хираду маърифати ҳар як халқу миллат ба шумор меравад. Зеро аз бузургтарин рукнҳои ташаккул, тараққиёт ва камолоти ҳар миллат ин забони ӯст. Тавассути забон миллат метавонад қадами устувор ва собитро дар шоҳроҳи худшиносӣ ва мондагориву пояндагӣ бигузорад. Миллате, ки дар ҳимоят ва пуштибонӣ аз забони хеш, ки олитарин мерос аз аҷдоди ӯст, устувор ва босадоқат кӯшиш ба харҷ намедиҳад, ояндаи ӯ бас тира хоҳад буд, балки ӯ ҳамчун миллат ояндае надорад.

Ба андешаи Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ-Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон забони давлатӣ аз рукнҳои асосии давлатдории миллӣ, ки дар пойдорӣ ва суботи давлати миллӣ мақому нақши муҳим дорад ва аз ҳамин хотир аст, ки дар Тоҷикистон забони миллатро ҳастии миллат ва бунёду пояи давлат ном мебаранд.

Забони тоҷикӣ, бешубҳа арзиши бузурги миллӣ, мояи ифтихор ва пояи давлатдорӣ нишонҳои возеҳи истиқлолияти сиёсӣ ва таҷассумгари таърихи пуршебу фарози халқи тоҷик ба ҳисоб меравад, ки давлат ва Ҳукумати Тоҷикистон таҳти роҳбарӣ ва ҳидояту ташаббускориҳои Пешвои миллат, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон аз нахустин рӯзҳои даврони истиқлолият дар шароити давлатдории навин барои рушди забони миллӣ дар мақоми забони давлатӣ аз тамоми шароити имконот истифода менамояд. Зеро рушди забони давлатӣ, ки ҳамчун муқаддасоти миллии мо пазируфта шудааст, аз вазифаҳои бисёр муҳими давлат барои ҳифзи арзишҳои волеи миллӣ доништа мешавад.

Олимону донишмандони сатҳи ҷаҳонӣ эътироф кардаанд, ки дар таърихи тамаддуни башар тоҷикон ҳамчун халқи ориёинаҷод яке аз миллатҳои қадимтарин ва забони модарии мо, яъне забони тоҷикӣ аз ҷумлаи забонҳои бостонии сайёра ба ҳисоб мераванд ва дар ин хусус ҳазорон таҳқиқоти илмӣ анҷом дода шудаанд.

Решаҳои забони мо ба садсолаҳои пеш аз мелод ва асрҳои аввали солшумории нав, баҳусус, ба даврони мавҷудияти забонҳои суғдӣ, бохтарӣ, портӣ ва паҳлавӣ рафта мерасанд.

Фаромуш набояд кард, ки солҳои бистуми асри гузашта, яъне дар шароити барои халқи тоҷик ва забони модарии он басо ҳассосу тақдирсоз забони мо расман номи «забони тоҷикӣ» - ро соҳиб шуд ва яке аз далелҳои ҷиддии ташкил ёфтани давлати миллиамон гардид. Забони тоҷикӣ ҳам барои миллати тоҷик бузургтарин рукни рушду нумӯъ ва пояндагиву мондагорӣ маҳсуб мешавад. Агар гуфта шавад, ки тавассути забон тоҷикон

то имрӯз ҳамчун миллат дар дунё шинохта ва эътироф шудаанд, муболиға нахоҳад шуд. Зеро, ин забон буд, ки дар дарозии таърих гузаштагони фарҳангии мо: шоирону носирон, олимону ҳақимон тавассути он аз худ мероси гаронбаҳои хаттӣ боқӣ гузоштанд. Суханҳои пургавҳари устод Рӯдакӣ, Ҳақим Фирдавӣ, Ибни Сино, Носири Хусрав, Умари Хайём, Фаридуддини Аттор, Ҳақим Саной, Мавлавӣ Ҷалололдини Румӣ, Саъдии Шерозӣ, Хоҷа Ҳофиз, Камоли Хуҷандӣ ва садҳо тан ҷуз инон баёнгар ва нишонаи ин гуфтаҳо хоҳанд буд, ки бо забони ноби тоҷикӣ ва ба гуфти худӣ онон: дурри дарӣ афкори баланди хешро рӯйи коғаз меоварданд.

Лозим ба ёдоварист, ки Истиқлолияти Ҷумҳурии Тоҷикистон барои инкишофи арзишҳои асили миллӣ ва суннатҳои маънавии халқи тоҷик заминаи мусоиди иҷтимоӣ ва фарҳангиро ба вуҷуд овард. Дар рафти таҷдиду тақомули забони тоҷикӣ падидаҳои зиёди нав тавлид ёфтанд, имкониятҳои дохилию зоҳирии сохтори забон, сарчашмаҳои ғанӣ ва қудратманд гардонидани он бештару беҳтар мавриди таҳқиқи мутахассисон қарор гирифтанд. Сиёсати пайгириҳои давлат, шароити зарурӣ ва мувофиқ дар роҳи истифодаи ганҷинаи маънавию фарҳангии миллат аз ҷумлаи он омилҳои мебошанд, ки барои густариши самараноки забони давлатӣ шароитҳои мусоид ба миён оварданд.

Ҳаминро метавон ёдоварӣ намуд, ки дар раванди ҷаҳонишавӣ ва бархурди тамадунҳо, ки нестшавии фарҳангу забон ва дигар арзишҳои инсонӣ ба чашм мерасанд, мо тоҷиконро зарур аст, ки омӯзиш, пуштибонӣ ва тоза ниғаҳ доштани забони худро бояд муқаддастарин вазифаи миллии худ донем ва онро бояд ҳамчун арзиши бебаҳои миллӣ посдориву ниғаҳбонӣ кунем ва барои рушду тақвияти минбаъдаи он аз ҳамаи имконоти мавҷуда босамар истифода барем. Зеро қарзи фарзандӣ ва рисолати инсонии мо, ки забони модариамон, яъне ин забони ширину шоиронаро баробари модари худ азиз шуморем, дӯст дорем, онро мисли модар, ки моро ба дунё оварда, меҳри забонро бо шири поки ҷонбахш ва муҳаббати онро бо аллаи гӯшнавозаш дар ҷисму ҷони мо ҷой кардааст, эҳтирому эҳтиёт кунем ва мисли гаронбаҳотарин сарвати умрамон ҳамеша гиромӣ дорем.

Саидхуҷа Хайруллозода,
Сардори Раёсати муҳосиботи
Донишгоҳи миллии Тоҷикистон